

December 31, 1996

Niet meer bang voor enge plekken maar voor enge mensen

BYLINE: DOOR ONZE REDACTEUR COEN VAN ZWOL

SECTION: Binnenland; Pg. 2

LENGTH: 1009 words

De duisternis, zoals in de dagen rond de kerst, heeft vele facetten. Tal van activiteiten kunnen het daglicht niet verdragen. De vraag is of dat ook blijkt uit de politierapporten over tal van wandaden.

ROTTERDAM, 31 DEC. Een drummer van een Zuid-amerikaanse hardrock-band, die zich illegaal in Nederland had gevestigd, vertelde onlangs dat hij 's nachts in Amsterdam niet zonder vrienden over straat durfde. 'In Caracas, waar ik vandaan kom, is dat zoiets als je doodvonnissen tekenen.' Totdat hij begreep dat je hier 's nachts veiliger bent dan overdag in Caracas.

Duisternis en onveiligheid; in de verbeelding zijn ze nauw met elkaar verbonden. Medio jaren tachtig, na het rapport van de commissie-Roethof over kleine criminaliteit, kwamen onveiligheidsgevoelens van burgers op de politieke agenda. Ruwweg tot begin jaren negentig was het in de meeste steden mode om die gevoelens te bestrijden door in te grijpen in de omgeving.

Belangrijk onderdeel van die strategie was de aanval op de 'enge plekken'. Na uitgebreid bevolkingsonderzoek werden wijk voor wijk kaarten samengesteld van enge plekken. De engeheid bleek samen te hangen met beperkt zicht op de omgeving, bijvoorbeeld door bomen of struiken, of met een gebrek aan openbare verlichting.

Binnen enkele jaren verwijderden gemeente-ambtenaren duizenden struiken, bomen en heesters. Daarvoor in de plaats kwamen extra straatlantaarns. En toen in Rotterdam, begin jaren negentig, bewoners van de oude wijken de handen ineensloegen om hun eigen straten te beveiligen, begonnen ze met het massaal aanschaffen van gevellampen ('Opzoomerbolletjes'). 'Het geeft inbrekers en straatrovers toch het gevoel dat iemand op hen let', zei Chris Hooymayer, een van de Opzoomeraars van het eerste uur.

Inmiddels zwelgt Rotterdam 's nachts in het licht. Enge plekkjes zijn, in de woorden van de deelgemeente Noord,

door straatlantaarns 'fijne plekkjes' geworden. De straten en steegjes in de oude wijken baden in het strijklicht van Opzoomerbollen. Toch voelt de burger zich niet minder onveilig dan vroeger. In het onlangs verschenen onderzoek naar onveiligheidsgevoelens in Rotterdam gaven de burgers hun stad niet meer dan een mager zesje. De verschillen tussen dag en nacht zijn markant. Overdag geeft de Rotterdammer de veiligheid het rapportcijfer 6,6 en na het invallen van de schemering niet meer dan een 4.

Onveiligheid is een subjectief gevoel, erkent A. van der Krogt, beleidsambtenaar bij het Rotterdamse projectbureau 'geïntegreerd veiligheidsbeleid'. Nadat eind jaren tachtig alle enge plekken in de stad zijn aangepakt, heeft de aandacht van de burger zich verplaatst.

Van der Krogt: 'In Rotterdam zag je dat mensen zich niet langer druk maakten om enge, donkere plekken, maar om enge mensen.' Van der Krogt heeft de laatste veiligheidsmeting onder de Rotterdamse bevolking bij de hand. Daaruit blijkt dat nog slechts 11 procent zich zorgen maakt over 'enge bosjes' en 12 procent over gebrek aan openbare verlichting. Ter vergelijking: 45 procent van de Rotterdammers acht hondenpoep een groot probleem. Rondhangende verslaafden en jongeren scoren aanmerkelijk hoger - al dan niet goed verlicht. Het geld van het veiligheidsbeleid gaat daarom tegenwoordig vooral naar toezicht op de openbare ruimte - parkeerwachten, stadswachten, politie-surveillanten, huismeeesters en camera's.

Hoe onveilig is het nu echt in de duisternis? Criminoloog B. Rovers onderzocht dit jaar in 'Criminografie van Rotterdam' onder meer de spreiding van de misdaad over maanden, weekdays en uren in de jaren 1990-1994. Volgens Rovers zijn burgers vooral bang voor 'contactdelicten' als beroving of mishandeling. Die blijken inderdaad 'zwaartepunten' in de tijd te hebben, hoewel die statistische bewerking niet betekent dat in deze uren een meerderheid van de delictsoorten plaatsheeft. Rovers: 'Toch kent elk delict zo zijn favoriete tijdstip.'

Als we afgaan op de aangiften, ontstaat het volgende beeld. Gewelddadige vermogensdelicten kennen een zwaartepunt in het weekeinde, gewone vermogensdelicten gebeuren vaker door de week. In de avond en nacht is er een concentratie van de volgende delicten: inbraak in winkels en bedrijven, vandalisme, brandstichting, auto-diefstal en burengerucht. Dat zijn nu juist niet de delicten die de burger een bijzonder onveilig gevoel geven. In vier jaar tijd is overigens een delict drastisch van tijdstip veranderd: woninginbraken hebben tegenwoordig meestal 's middags tussen twaalf uur en drie uur plaats, vier

jaar geleden was dat vooral 's nachts. Overigens wordt er ook meer in de late middag mishandeld en bedreigd dan vier jaar geleden het geval was.

Hoe staat het met de 'contactdelicten', de misdrijven die de burgers het meest angst aanjagen? Die worden in Rotterdam meestal gepleegd voor het vallen van de avond. Zedendelicten hebben het zwaartepunt in de maanden mei en augustus en in het weekeind, tussen drie en zes uur in de middag. In het heldere daglicht, derhalve. Straatroof kent twee piektijden: tussen drie en zes uur 's middags en in mindere mate tussen negen en twaalf uur 's avonds. Overvallers blijken zich aan te passen aan de openingstijden van winkels en horecagelegenheden.

Op openlijke geweldpleging valt geen peil te trekken. Dit delict komt tussen drie uur 's middags en twaalf uur 's nachts relatief vaak voor. Moord en doodslag in het weekeind, tussen drie uur 's middags en drie uur 's

nachts. Mishandeling lijkt een typisch dagdelict, bedreiging ook.

De gegevens van de Rotterdamse meldkamer tonen een licht afwijkend beeld. Daaruit komen de volgende delicten als typisch nachtelijke activiteiten naar voren: zedendelicten, geweldpleging, steek- en schietpartijen, auto-diefstal, burengerucht, vechtpartijen, openbare dronkenschap en ordeverstoring, baldadigheid en vandalisme.

Er is dus wel enige aanleiding je in het donker onveilig te voelen.

Foto: De voetgangerstunnel van de Maastunnel in Rotterdam. (Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen); Dit is het zevende en laatste deel van een serie.

LOAD-DATE: May 8, 2003

LANGUAGE: DUTCH